

KIS VASÁRNAPI ÚJSÁG.

KÉPES HETILAP

AZ IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Második évfolyam.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR: egész évre 6 frt., félévre 3 frt.

Fogfájós néni.

Andersen elbeszéléseiből: Kőrösy László.

Honnét is szereztük ezt a történetet?

Szeretnétek-e tudni?

Régi papirosokból vettük ki.

Hány jó könyv került már a hentesekhez és a kereskedőkhöz, nem ugyan hogy olvassák, hanem hogy fölhasználják.

Ezekbe a régi könyvekbe csavarják aztán a kávé, cukrot, heringet, vaját és a sajtot. Még az írott papírt is fölhasználják.

És így nagyon sokszor elvesz az, a mi nek nem lenne szabad elvesznie.

Régóta ismerem egy kereskedő derék segédjét. Az apja hentes volt. Ő pedig szorgalma által eltávozott a pinczétől, odahagyta a kocsmát és bő olvasottságra tett szert.

Ez a fiatal ember sok mindenféle kéz-irattal bir. Vannak neki olyan titkos iratai, melyeknek nem szabad napfényre kerülniök, vannak olyan levelei, melyeket a barátai írtak egymáshoz, vannak olyan irományai, melyek olyan botrányokat tartalmaznak, hogy a külvilág előtt örökös titokban kell maradniok.

Azonkívül különféle régi könyvekkel

bir, melyek csak egyetlen példányban léteznek.

Ez a történet pedig, melyet mostan itt elbeszélünk, egy ilyen régi könyvből van véve.

A könyv szépen bekötve, írott volt; hiányzott belőle azonban a harmadrésze.

A kézirat, a páratlan szép irással, magára vonta figyelmemet.

— Ezt az a deák írta, — mondotta a fiatal kereskedő-segéd, — a ki itten átellenben lakott és a ki bőrülbelül két hónap előtt halt meg. Észrevehettük rajta, hogy ropant sokat szenvedhetett a fogfájás által. Az ő története nagyon érdekes. De ez a könyv csak maradvány. A többi elhasználták a szüleim. Szegény deák! félfont szappanért kényszerült odaadni ezt a becses könyvet. És én csak ennyit tarthattam meg belőle.

Az írott töredéket elkölcsönöztem, átolvastam és most — közlöm.

A címe ez volt:

Fogfájós néni.

I.

Néném sok édességet adott nekem, midőn még kis fiu voltam. Fogaim eleinte csak kitartották, mert nem romlottak meg.

Most már idősebb vagyok ; deákká lettem.

És ő még mostan is édességekkel kedveskedik nekem, mert azt mondja, hogy : költő vagyok. Van ugyan valami bennem a költőből, de az kevés. Ha a város utcáin megyek, akkor néha úgy érzem, mintha nagy könyvtárban járnék : a házak könyves-szekrények ; minden emelet egy-egy könyvsor. Itt a mindennapi történetek állanak, ott olyan régi jó komoediák ; itt derék művek, ott ponyva-termékek. Van ugyan bennem valami a költőből, de ez a valami még nem elég.

Tudom, hogy sokan vannak, kik épp olyan mértékben birják a költészet szikráját, mint én, és még sem vallják magukat — költőknek.

Vannak ismét olyan emberek is, kikben ninesen hivatás és a kik mégis büszkén hordják fön fejüket, és önmagukat akarják azzal ámitani, hogy — költők.

Bennem tehát van valami a költőből, az a csekélység elég ugyan magamnak, de mégis kevés arra, hogy másokkal is közölhetném eszméimet.

Ez az isteni adomány napsugárként jön, fénylik, ragyog és enyészik el bennem.

Majd úgy érkezik, mintha virág-illat volna ; majd mint valami melódia zeng felénk, melyet ismerünk ugyan, de alig emlékezhetünk arra, hogy hol is hallottuk.

Multkor kicsiny szobámban ültem és olvastam, habár nem is volt könyvem, vagy egyéb iratom.

Ekkor a szél egy levelet tört le a fáról és ezt a levelet szobámba hozta.

Figyelmesen szemléltem az ezer-águ levelet.

Egy bogárka kuszott azon, de olyan lassan, mintha a levelet átható tanulmányozás alá venné.

Ekkor az emberi — bölcseségre kellett gondolnom.

Mi is csak ilyen levelkén kúszunk ide-oda és már is az egész fát meg akarnók ismerni.

Nem csak a törzsököt, de a gyökereket és a lomb-koronát is ; és ez a nagy fa : az Isten, a világ és a halhatatlanság — és mégis az egészről csak egy kicsiny levelet ismerünk.

Midőn ilyen gondolatokba merültem, Mille nénim látogatott meg.

Megmutattam neki azt a levelet, melyen a bogárka mászott ; elmondottam fölötté gondolataimat, és a néne szemei ragyogtak.

— Te költő vagy ! — mondotta ő, — talán a legnagyobb költők egyike. Ha megélném azt, hogy nemzeted büszkén említené dicső nevedet : úgy nyugodtan szállanék a sírba. Már Rasmus halála óta csodálom élénk képzelmed.

Ezt mondotta a néne és megcsókolá homlokomat.

De ki volt Mille néni és ki volt Rasmus ?

II.

Anyám testvérét mi gyermekek mindig csak néninek neveztük, mert nem találtunk más nevet számára. A néni mindig befőzöttet és czukrot adott nekünk és habár ez a sok édesség nem jó hatást gyakorolt fogainkra, ő mégis azt mondotta, hogy az édességeknek nines hatalma az „édes gyermekek“ fölött.

És ezért szerettük Mille nénit olyan nagyon.

Nénim, a meddig csak vissza tudok emlékezni, mindig aggleány volt.

Az agg-leány kora pedig nem szokott változni.

Ifjabb éveiben mindig fogfájásban szenvedett ; sokat, nagyon sokat beszélt ő nekünk erről a nagy fájdalomról, és ekkor a Rasmus bácsi, ki jó barátja volt, tréfából elnevezte „fogfájós néninek.“

Rasmus, a serfőző, utolsó éveiben már nem üzte a mesterségét, hanem kész-pénzből élt ; sokszor meglátogatta a néninket és és sokkal idősebb is volt nálánál.

Rasmusnak már alig voltak fogai.

Csupán néhány fekete töredék mutatta egykori fogainak romjait.

Gyerekkorában nagyon sok czukrot evett, azért hullottak ki a fogai.

Azt is mondotta a Rasmus bácsi, hogy a néninek mostan olyan szép fehér fogai vannak, mintha kis korában nem is evett volna czukrot.

— De kimélte is ám a fogait, mert soha sem aludt velük ! — vetette hozzá a tréfás serfőző.

No ez egy kicsinyt nagyon is vastag

tréfa volt, — gondoltuk mi, de a nénink semmit sem törődött vele.

Mille néni egy reggelen azt mondotta, hogy roszat jelentő álma volt.

Egy fogat vesztett el.

— Ez annyit jelent, — mondotta ő, — hogy egy hü barátot, vagy barátnőt fogok elveszteni.

— De, hogyha hamis fog volt, — jegyzé meg mosolyogva a serfőző, — úgy annyit is jelenthet, hogy kegyed olyan ál-barátot vagy barátnőt fog elveszteni, kikben a mai világban nincsen nagy hiány. Tudja édes kegyed, hogy a hü barát olyan nagy ritkaság, mint az eredeti fog az oly asszonyságoknál, kik zsengekorukban czukorral mérgezték meg a fogaikat.

— Öreg ur! ön nagyon udvariatlan, — mondá a néni.

Később már úgy nyilatkozott, hogy a serfőző a legnemesebb jellemű ember a világon, és ha meghal, akkor az Uristen angyalt teremt belőle.

És én azután elgondolkodtam azon, vajjon azzal az új alakkal fölismerhetem-e odafön.

A serfőző már régen, nagyon régen megkérte a néni kezét. De a néni nagyon sokáig gondolkozott.

Addig elmélkedett, míg végre aggleány maradt.

A serfőző pedig agglegényynyé lön. De azért megmaradtak régi jó barátokként egymás körében.

És egyszerre csak meghalt a — serfőző. Pompás temetése volt.

Az emberek roppant számmal kísérték őt az örök nyugalom helyére.

Koporsója után még egyenruhás és érdemjeles férfiak is lépdeltek.

A néni gyászruhájában, velünk az ablak mellett állott, egész a kis testvéremig, kit egy hete hozott a gólya.

Nemsokára eltűnt a szomorú menet.

Az utcza üres lön.

A néni azután el akart távozni, de én maradni kívántam, hogy meglássam az — angyalt.

— Neni! hiszed-e, hogy megjő Rasmus bácsi az angyalka képében? — kérdezém a nénimet, — vagy, ha a gólya új testvért hoz, akkor ő vele jön meg? Ő most a csil-

lagos égben van . . . de le fog jönni hozzánk, hisz úgy szeretett minket! . . .

Nénim egészen el volt ragadtatva phantáziám által és így szólott:

— Ebből a fiúból nagy költő lesz! . . .

Néhány év múlva fölnöttem. Tanulóvá lettem.

És ő még mindig mondatával ostromolt.

És ekkor megszállott a költői ihlet és megszállott — a fogfájás.

— Ird csak le a gondolataidat, — mondotta nénim, — és tedd asztal-fiókodbá. Ezt tevő Jean Paul és nagy költő lett belőle, a kit különben nem kedvelek, mert nem tud meghatni. De te meghatólag fogod teremteni műveidet.

A következő éjjelen mély fájdalom és vágy borított el engem. Szerettem volna nagy költő lenni, a mint azt a néném mondotta.

Vágyam még égetőbb lön fájdalommal.

Mintha a pokol minden kinját fogaimba varázsolták volna az ördögök.

Elmondottam a nénémnek szenvedésemet.

— Ismerem ezt a fájdalmat! — mondotta ő.

És fájó mosoly lebbent el ajkai körül. Fogai olyan fehérek voltak, mint a gyöngyök.

De most egy új fejezetben a magam és a nénim történetét kell megkezdenem.

III.

Éppen új lakásomról beszéltem nénnemmel.

Olyan békés családnál lakom, melynek tagjai nem is törődnek velem, ha háromszor is csöngetek.

Különben a házban irtóztató zaj dühhöng, melyet majd a vihar, majd az emberek keltének.

Kis szobám ablaka éppen az utczára nyílik.

Erre halad el minden kocsí. A háznak ajtai úgy csapkodnak, mintha csak földrengés volna. Ha ágyamban vagyok, úgy az egész testem megérzi ezt a rázkódtatást.

De azt mondják, hogy ez erősíti az idegeket.

A szél ablakomra süvölt, mintha csak

be akarná zuzni. Ha pedig a vihar tombol, akkor megcsendül a szomszédom csöngetyűje.

Lakótársaim csak késő este jönnek haza.

Egy házban lakik velem az öreg Gyula trombitás, kit majd mindenki ismer; ő csak éjjel után kerül haza, majdnem holtrészezen.

Hallottam, hogy ez az ember ifjkorában gonosz életet élt, most bánja ifjúkori bűneit, és bánatát a borba öli. Ha az öreg trombitás fölvész a lépcsőkön, két-háromszor is elesik és aztán ujjalag fölkezik. Végre valahol a folyosón szendereg el. Ilyenkor aztán, midőn kissé helyreáll a csönd, én is elalszom.

De alig hunytam le szemeimet, már is a kakasok kiáltása zavar föl álomból. Közeledik a reggel. Nemsokára fölkel a kapus.

Fa-czipői zörgését tisztán meghallom.

És azután iszonyu csikorgással kitérül a kapu.

A mint az álmos kapus kidugja az utcára az orrát, ijedve futnak szét az iskolás gyerekek, kik mellette haladtak el. Nem is csoda. A mi kapusunk physiognomiája egyenlő a sátán arczával.

Nemsokára én is fölkelek.

Kinyitom ablakomat, hogy az üde lég behatolhasson.

És ekkor már ott mosolyg átellenben a házikisasszony, a ki keztyűit mossa.

Eltétekintve tehát a pokoli zajtól, én ennél a békés családnál nagyon meg vagyok elégedve.

Ezt mondtam el a nénimnek. A szóbeli elbeszélés pedig inkább hat, mint az írás.

— Te költő vagy! — kiáltott föl a jó néni. — Ird csak le az elbeszéléseidet, és akkor éppen olyan hatást fogsz gyakorolni olvasóidra, mint Dickens! Igen, most még jobban szeretlek! Te festesz, ha elbeszélés! Ugy leírod a lakásodat, mintha csak ott látnánk mindent. Irj csak tovább! Fűzz elbeszéléseidbe személyeket; ne feledd ki belőle az öreg Gyula trombitást, és fess le ifjúkori egész jellemtelenségében.

A lakásomat azután valóban le is irtam.

De a történet csak most következik.

iv.

Téli idő volt. Egy éjjel irtóztató vihar dúlt, a hó sűrű lepelben szállott alá és a földön már olyan vastag réteget képezett, hogy a láb egészen elsüllyedt benne.

Néném a színházban volt. Elmentem tehát oda, hogy haza kísérjem. De el is hátróztam ám, hogy nem is megyek többé vissza gyalog.

Kerestem bérkocsit, de nem találtam.

Néném messze lakott; én a színház mellett.

Oda nyujtottam tehát nénémnek a káromat és vittem, ragadtam a veszélyteljes éjszakán át.

Kétszer is léroskadtunk, de csak a lágy óra estünk.

Ilyen időben nem vezethettem haza a nénit.

Elmentünk tehát az én lakásomra. Alig birtuk megszabadítani magunkat a hótól. Végre a szobában levette rólunk barátságos gazdasszonyom a havas ruhákat. Nehéz öltözetünktől megszabadulva, a kandalló mellé ültünk.

Néném elbeszéléseivel mulatott. Az idő mindinkább előrehaladt. A házi asszony már kijelenté, hogy ez időben már nem mehet lakására néném, hanem itt kell maradnia. A csevegések után tizenkettőt ütött az óra.

Néném a szomszéd szobába ment nyugodni.

De a nyugalom még nem állott helyre. A vihar megrázta szomszédom csöngetyűjét, a vén trombitás holtrészezen a folyosón korkolt, — de végre is lecsillapult a féktelen elem.

De most a fogaim kezdettek fájni. Az ablakból lég áradt rám. A hold barátságosan mosolygott kicsiny szobámba és megüzüstözte a padlót.

Ha a hold képére felhő borult, ugy minden árnykép híven képezve jelent meg szobámban.

Végre egy árnyból egy alak bonyolódott ki... már érzem hideg leheletét. Olyan vékony volt, mint csak a vonás. Nemsokára megváltozott az árny. Mintha ruhát öltene magára... a ruhája fehér női ruha volt. Megborzadva tekinték reája.

Ki lehetett ez az alak?

Maga a satania infernalis, a fogfájás szelleme, kinek látogatásától mentsen meg mindenkit az Isten

— Itt már aztán jó lenni! — dongá ő, — a szunyogok a ti vidéketeken nem bán-tanak. Még most is érzem átkos fullánkju-kat a testemben.

Most ki kell szednem ezeket a fullán-kokat és az emberi fogakra kell szórnom. Milyen szép fehér fogai vannak ottan, annak a fekvő fiatal embernek!

Daczoltak az édességgel és savanyuság-gal; ki voltak téve a hidegnek és meleg-nek; diót és mandolát törtek! de én most meg akarom ingatni azokat az erős vas-fogakat, — velem nem daczolhatnak . . .

Iszonyu jelenet volt a szellem megje-lenése.

Az árny tovább folytatá:

— Tehát költő vagy?! Igen, majd én költök most számodra a fájdalom minden vers-mértékén. Tüzes nyilakat röpítek a testeden át és idegeiden keresztül sodronyt akarok rántani! . . .

Most úgy éreztem, mintha forró ólom ömlött volna a fogaimra.

Fájdalmamban kinosan hánykódtam ide-oda.

A szellem azután fogaimat tapogatta meg.

Vékony ujjai kinzó-eszközök valának.

A hüvelyk-ujja fogót képezett, a gyűrűs-ujja hegyes törben végződött, kis ujjá mér-get lövellt, a másik két ujjá fúró volt.

— Meg akarlak tanítani a vers-mér-tékre! — mondotta ő, — a nagy költők nagy fogfájásban szenvednek, a kicsinyek kicsinyben . . .

— Oh! legyenek csak inkább kis költő! — esdettem. — Vagy ne is legyenek semilyen sem! Hisz nem vagyok költő, csak olykor-olykor száll meg a költői ihlet, mint a — fogfájás. Távozzál tőlem! Oh kérlek ne kinozz tovább!

— Elhiszed-e tehát, hogy én hatalma-sabb vagyok, mint a költészet, mint a böl-cészet, mint a mennyiségtan és mint az egész zenevilág? Hiszen öregebb is vagyok valamennyinél. Én a paradicsom kertje mellett termettem egy gomba alakjában. Gyakran meglátogattam Ádámot és Évát, és ugyancsak dagadt arcot vágta megje-lenésemkor.

— Mindent elhiszek, csak távozzál tőlem!

— Jól van, elhagylak. De igérd meg, hogy ezentul nem fogsz soha csak egy ver-set is írni, ha pedig költeni bátorkodol, úgy megjelenek és — kínozlak.

— Esküszöm reá! Csak ne látogass meg többször!

— Nem látogatlak meg, ha megtartod szavadat. De mindennap fogsz látni, még pedig Mille néni képében, — és ha őt látod, emlékezzél reám!

Nénéd hozzád fog lépni ezekkel az édes szavakkal:

— Irj édes gyermekem! Te nagy költő vagy!

De ha költeni mersz, úgy verseidet dal-lamba öntöm és a fogaidon játszom el, édes gyermekem! Gondolj reám, ha Mille nénit látod . . .

És ezzel eltűnt.

Fájdalmam megenyhült.

Milyen édes volt, hogy megszűnt a fáj-dalmam.

Mély álomba voltam merülve.

A vihar újra-kitört tombolását, szom-szédom csöngetyűjét, a vén trombitás hor-tyogását nem hallottam. A vad vihar föl-ébreszté nénémet.

Gyorsan felkapta ruháit és szobámba lépett.

— Oly édesen aludtam, — mondotta ő kedvesen mosolyogva.

Most már én is fölébredtem és alig bir-tam arra emlékezni, hogy néném nálunk van.

De a fogfájás-kisértetre is gondoltam ám.

Az álom és a való zavaros képben folyt össze.

— Nem irtál semmit sem az este, mi-előtt érttem jöttél a színházba? — kérdezé a néném. — Nagyon szeretném, ha irtál volna valamit. Te mégis csak az én költöm vagy, lész és maradsz!

Szavait ravasz mosolylyal kíséerte.

Nem tudtam, vajjon Mille néni áll-e előttem, vagy pedig az a kísértet, kinek az éjjel fogadást tettem.

— Irtál-e valamit, édes gyermekem? — kérdé újra.

— Nem, nem irtam! — kiáltám föl. — Hisz tán csak te vagy Mille néni?

— Hát ki más lennék? — kérdezte né-
ném.

És csakugyan Mille néni volt.

Néném megcsókolt és a bérkocsin laká-
sára tért.

Én pedig leirtam ezt a történetet.

Nem szedtem versbe, mert nem volt
szabad rímekbe szedni, — és éppen azért,
ne is érjen soha sem nyomtatást.

Itt a kézirat véget ért.

Kereskedő barátom nem bírta a folyta-
tását megtalálni. A többi lapok alkalma-
sint az egész világba elszálltak, a különféle
árak csomagolásával.

A serfőző meghalt, a néni elhunyt, köl-
tönk is a jobb hazába tért, és a vén trom-
bitás is boldogult.

Ugy is sokat szenvedett a szegény.

De az Isten tudja ám, hogy miért
büntet.

És ezzel a Fogfájós-néni története is
véget ér.

Bizonyítás.

Hallgat a vén huszár,
S a pajkos regruta
Beszéli a népnek:
Mikép ment a csata?

Elmondja: mint harczott
Egymaga húsz ellen,
S miként ragadta meg
A fővezért mellen?

S midőn a gratiát
Ez térden koldulta:
Nagylelkűen utnak
Miként bocsátotta?

S kommandálván magát,
A mint megilleti,
Mint adott az utra
Borravalót neki? . . .

Hallgatta a népség
És bámult fölötte,
Mig az öreg huszár
Csak bajszát pödörte.

S midőn a bámuló
Népség roá nézett:
Billontett a fején
Bizonyítás végett.

„Ugy volt biz' egy szóig;
De nem is csodálom,
Mert ugy kell venni, hogy
Az én tanítványom!”

Szelestey L.

Cs ipkerőz sa.

— Mese. —

Volt egyszer egy király és egy királyné,
ezeknek nem volt gyermekök, mennyire
boldogoknak érezték tehát magukat, midőn
végre az ég egy kedves kis leánykával
ajándékozta meg őket. Most tehát fényes
keresztelőt tartottak, melyre az egész ud-
var, és az ország valamennyi lovagjai és
nemesei meg lettek hiva. Keresztstülőkül a
király hét hatalmas tündért kért fel, kik
az ő birodalmában laktak. Ezek, azt remélé
a király, a kis hercegnőt majd gazdagon
meg fogják ajándékozni.

Keresztelő után a vendégek a palota
pompásan felékesített dísztermében ültek a
dústeritékü asztalnál, a hét tündér pedig a
király és a királyné mellett. Előttük gyö-
nyörű aranyedények álltak, kés, villa és
kanál drágakövekkel kirakva. Ezt a király
azelőtt egy híres aranymivesnél különösen
a tündérek számára készítteté.

Ekkor, midőn a szolgák az első tál
ételt hordták körül, egy öreg asszony bi-
czegett a terembe, botra támaszkodva, s
egyenest oda tartott, a hol a tündérek ül-
tek. Ő maga is tündér volt, hanem lakását,
egy rengeteg erdőben levő tornyot, már
ötven esztendő óta nem hagyta el és senki
előtt sem mutatta magát. Mindenki azt
hitte, hogy ő már rég meghalt, s ezért nem
is kapott meghívást. A király tehát most
mentegetőzött e megfélekezés miatt s
udvariasan felkérte, hogy foglaljon helyet
a többi tündér mellett, és számára előho-
zatta a legszebb asztali készletet, a mit
siettében még előszerezhettek.

Midőn azonban az öreg tündér látta,
hogy az ő tányéra nem oly szép, mint a

többi tündéréké, gonosz tekintettel azt mormolá magában, hogy ezért boszút fog állani. A fiatal tündérek egyike, a ki éppen mellette ült, meghallotta, a mit mondott, és félt, hogy a fiatal hercegnőnek talán valami szerencsétlenséget hozó ajándékot fog adni. Ezért nemsokára fölkelt az asztaltól és a hercegnő ágyacskájának függőyei mögé rejtőzött, hogy ő lehessen az utolsó, a ki majd szólni fog. Lakoma után a vendégek összegyűltek a pompás teremben, és a fiatal tündérek mindegyike megajándékozta a kis hercegnőt. Az első felhruháza öt erényességgel, a második észszel, a harmadik gazdagsággal, a negyedik szépséggel, az ötödik bölcsességgel és a hatodik jóssággal. Most az öreg tündérre került a sor; ez az ágyhoz lépett, melyet bűvös pálcájával megérintve mondá:

— A hercegnő, ha tizenöt éves lesz, sértse meg kezét egy orsóval és haljon meg.

E kegyetlen szavak mélyen megszorították a jelenlevőket; hanem e pillanatban a hetedik fiatal tündér kilépett a függöny mögül és szelid hangon mondá:

— A hercegnő ne haljon meg sebében; én ugyan nem akadályozhatom meg, hogy az orsóval meg ne sértse kezét, hanem a helyett, hogy meghalna, csak mély álomba merül, mely száz évig fog tartani. Ezen álomból egy ifju herceg ébreszti majd fel, a ki azután férje lesz.

A király azt remélé, hogy kedves gyermekét megóvhatja a szerencsétlenségtől, s megparancsolá, hogy az egész országban valamennyi orsót hordjanak össze és égeszenek meg. Halálos büntetés alatt tiltva volt orsót tartani a házban.

A hat jó tündér adományai mind teljesebbé mentek, mert a hercegnő erényes, értelmes, gazdag, szép, bölcs és jó volt s mindenki szerette. Tizenötödik születésnapja már elmúlt, s a király és a királyné azt remélé, hogy a veszélynek is vége. Történt azonban egy napon, hogy a hercegnőnek óhajtása támadt a kastély régi szobáit bejárni, s így eljutott a toronynak egy régi kamrájához is. Az ajtó zárva állt, hanem a kulcs benne volt a kulcslyukban; a hercegnő felzárta az ajtót, és egy vén asszonyt látott, a ki szorgalmasan pörgette a rokkát.

— Mit csinálsz itt, jó néni? — kérde a hercegnő.

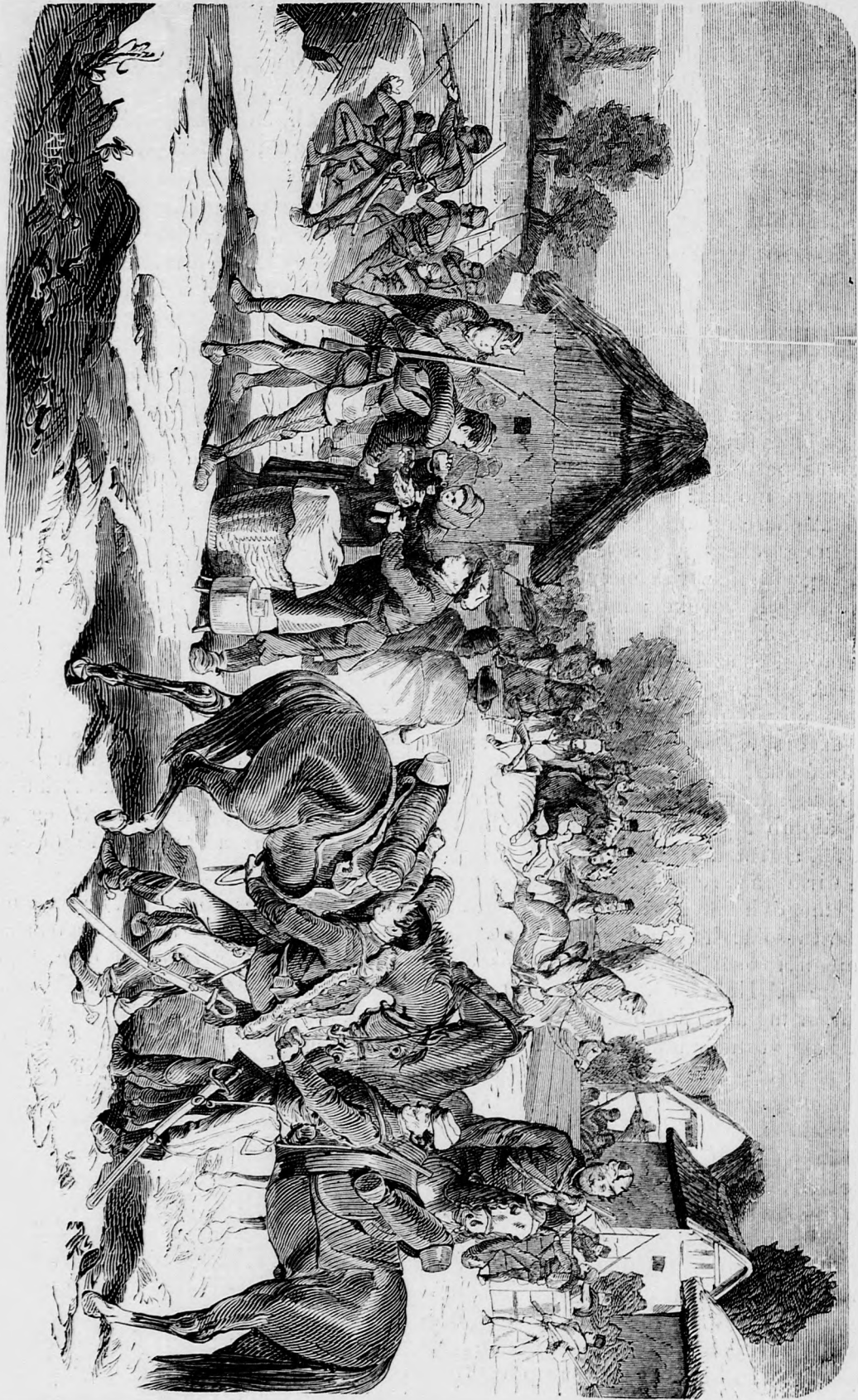
— Fonok, szép hercegnő, — felelé a vén asszony.

— Ah, én is szeretnék fonni, — mondá a hercegnő; — kérlek, engedd, hogy megkísértszem.

Kezébe vette tehát az orsót, de alig tette azt, az orsó hegye megsérté kezét, a földre rogyott és azonnal mély álomba merült. A vén asszony hangos kiáltására oda sietett a király, a királyné s az egész udvar, de senki sem ébreszthette föl a szép alvót. Hord-ágyra emelték tehát és hálószobájába vitték.

Midőn a jó tündér, ki a hercegnő életét megmentette, e szomorú hirt a szolgálatában álló szellemek egyikétől meghallotta, bár ezer mértföldnyire volt is onnét, tüzes sárkányok által vont kocsiján néhány perc alatt ott termett. Azonnal intézkedést tett, hogy a fiatal hercegnőt a palota legszebb, legpompásabb szobájába vigyék és arannyal meg ezüsstel áttört selyembársony ágyra fektessék. Azután kinyujtá kezét, és a palotában minden élő mély álomba merült. A királyt és királynőt, az udvari hölgyeket és a kamarás urakat, a szolgákat, szakácsokat, kuktákat, apródokat és öröket, valamennyit egy pillanat alatt ugyanaz a varázslat fogta el, a mi a hercegnőt.

Neveléses volt látni, hogyan maradtak meg az emberek alva abban a testtartásban, a melyben őket a varázslat érte. A pohárnok bort töltött és elaludt, egyik kezében az üveget, a másikban a poharat tartva; a bor is elaludt és megszűnt folyni. Egy fiatal apród, a ki egy udvari hölgynek valamit énekelt, nyitott szájjal aludt el. A szakács, éppen nyakon akarván vágni a kuktát, álomba merült, kezét a levegőben kinyujtva tartva; a lovak az istállóban elaludtak, az ebek az udvaron, a hercegnő kedvencz kis ölebe mellette feküdt alva az ágyon. A kakasok felnyitották csőrüket, mintha kukorikolnának, hanem egészen csendesek voltak; a galambok a háztetőn aludtak, még a pók is felhagyott a légy kivégzésével, mely éppen hálójába akadt; a fölő ételek a tűzön a konyhában, maga a

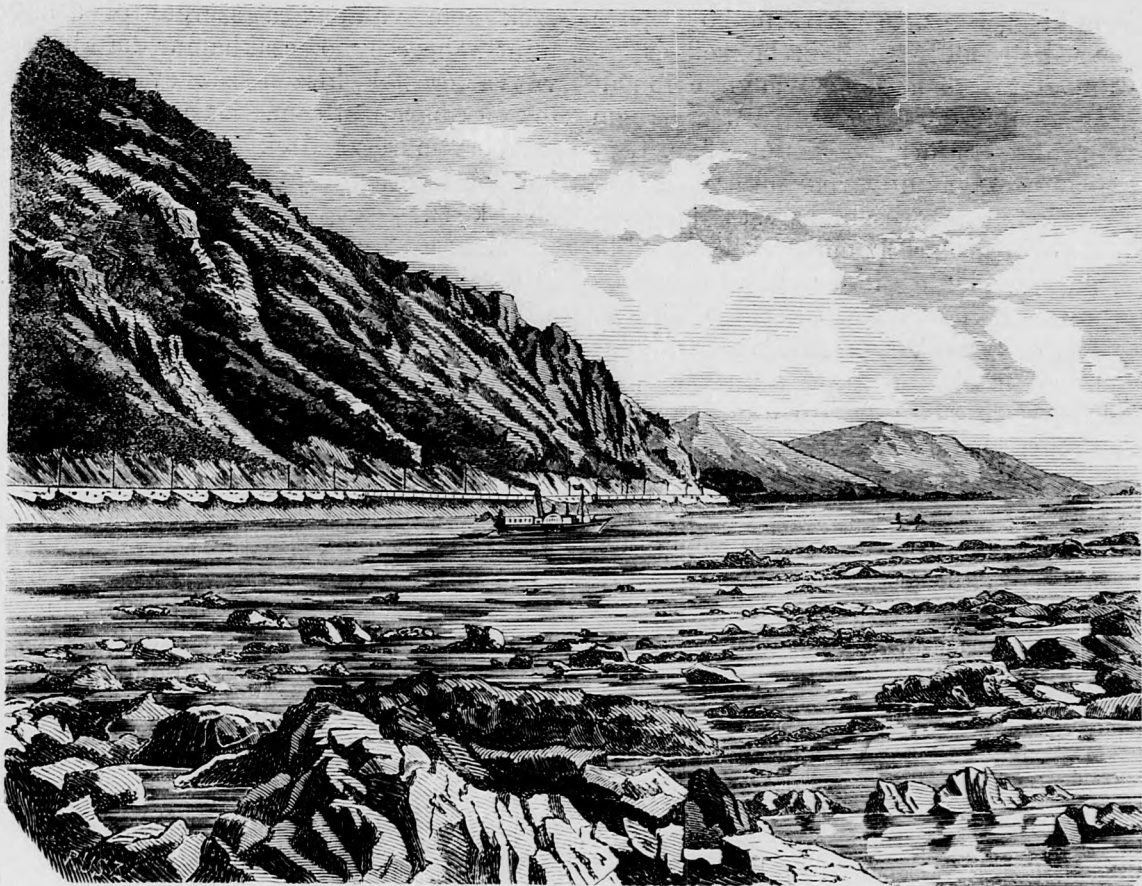

Honvédek hadgyakorlata.

tűz is, — minden, minden egy pillanat alatt álomba merült.

A tündér újra intett varázspálcájával, s egyszerre mindenféle faju és nagyságu fákból egész erdő nőtt a palota körül, és a fák közt számtalan csipkerózsa-bokor, melyek egymásba fonódó galyaikkal áttörhetlen sűrűséget képeztek, úgy hogy sem ember, sem állat nem hatolhatott rajtuk keresztül. Nehány percz mulva távolról csak

Végre száz év mulva egyszer egy királyfi vetődött vadászat közben a kastély közelébe, és kérdezé kísérőitől: kié azon épület? Az egyik azt mondá, az egy régi elátkozott kastély; mások úgy vélekedtek, hogy ott a boszorkányok szokták éjjeli összejöveteleiket tartani, — de leginkább az a hit vala elterjedve, hogy ott egy ember-evő lakik, a ki az elrablott gyermekeket ott egész nyugodtan behabzsolja, mert senki

Az Al-Duna.

a kastély tetőt lehetett a sűrű erdő fölött kiemelkedve látni. A tündér egész bűvészetét igénybe vette, hogy a hercegnőt hosszú alvása alatt a világ szeméi elől elrejtse.

Ettől kezdve mindenféle csodálatos hír keringett a kastélyról, s hercegek, lovagok és merész kalandorok jöttek oda, hogy a sűrűségen át a kastélyba jussanak. De minden fáradságuk hasztalan volt.

sem követheti őt a sűrűségen át. A királyfi nem tudta, mit higyen mindebből. Ekkor egy öreg ember lépett hozzá és mondá:

— Ha királyi felséged meghallgatni méltóztatik, elbeszélem, a mit több mint ötven esztendő előtt atyámtól hallottam, a ki ismét öregatyámtól hallotta; ugyanis, hogy e kastélyban egy tündér egy csodaszép királyleányra száz évig tartó álmodat bocsá-

tott, melyből őt egy királyfi fogja felébreszteni, a ki aztán nőül is veszi.

Az ifju királyfi csodálkozva figyelt ez elbeszélésre, s azt gondolá magában, vajjon nem lehetne-e ő ama királyfi, a ki a hercegnőt a tündér mondása szerint felébreszse, és elhatározá, hogy elmegy a kastélyhoz.

Midőn az erdő és az összefonódott bokrok széléhez ért, csakhamar észrevette, hogy a fák és a galyak félrehajoltak előtte és őt minden nehézség nélkül átbocsátották. Hanem kísérői közül senki sem követhette őt, mert háta mögött a fák, bokrok és galyak megint áttörhetlen sövénynyé fonódtak. Ő azonban ezt föl sem vette, hanem bátran folytatta utját a kastély felé. Legelőször egy tágas udvarba jutott, s a mit ott látott, az a legerősebb szívet is megrendíthette volna, mert az emberek és a többi állatok, melyeket a tündér elaltatott, mintegy holtan feküdtek köröskörül a földön. Ott látta a tyukokat, a galambokat, fejöket szárnyuk alá dugva, és a kutyákat, — mind mély álomban; ijesztő csend uralkodott e nagy kastélyban. De a szolgák piros arczáról csakhamar észrevette, hogy csak alszanak.

A királyfi most egy széles lépcsőhöz ért, melyen felhaladt, s aztán a szolgálattelvő örök szobájába lépett. Ezek ott álltak sorban, alabárdjaikkal vállukon. Azután még sok más szobán haladt keresztül, melyekben urak és hölgyek részint az asztaloknál ültek, részint csoportokban álltak.

Végre egy terembe ért, melynek falai aranycsillagokkal valának ékítve. Közepén egy nagy ágy állt, félrevont selyemfüggönyökkel. Ez ágyon egy fiatal hölgy nyugodott, szelid álomban, — oly csodaszép, a minőt soha életében nem látott. A királyfi minden léptére remegve közeledett az ágyhoz, s szemeit nem bírta róla elfordítani. Elragadtatásában nem tartóztathatta meg magát, és ajkára csókot nyomott.

E pillanatban a varázs meg lett törve. A szép alvó felnyitotta szemeit s oly szeretetteljesen nézett a királyfira, mintha már rége ismerné, vagy mintha hosszú álmban látta volna.

— Te vagy, hercegem? — kérdé, — mily sokáig várattal magadra!

Ekkor köröskörül minden megelevenülni és mozogni kezdett, az alvók nyujtózkodtak, szemeiket dörzsölék s végrehangos nevetésben törtek ki. A pohárnok tele tölté a poharat, a szakács megadta a kuktának a nyaklevest, a tyukok kodácsoltak, a galambok turbékoltak, a légy gyorsan elmenekült a pók hálójából, a tűz a konyhában megint égett s a nyárson sült a pecsénye; az urak és hölgyek, kik a hercegnővel oly sokáig aludtak, felébredtek, s mindenik folytatta szokott foglalkozását. Minthogy azonban ezek nem valának a szeretettől áthatva, mint a hercegnő, csakhamar hatalmas étvágyat éreztek, hiszen száz év óta nem ettek egy harapást sem. Sőt a palotahölgyek annyira merészkedtek, hogy a hercegnőnek kérdezetlenül jelentették, miszerint az ebéd kész.

Most az öreg király és királyné is odajött, szívélyesen üdvözölték a királyfit, és a hercegnő, ki őt bemutatta, pirulva elbeszélé, hogyan törte meg a varázs erejét. Ezután a trombiták megharsantak, s az ebédre hívó csengetyű megszólalt. A királyfi karon fogta a hercegnőt és az étterembe vezette. Miután mindnyájan helyet foglaltak, a karzaton a zenészek vidám zenedarabokat hangoztattak a hercegnő és a királyfi üdvözlétére.

A menyekzöt az egész udvar megünneplé, és a jó tündér ismét eljött s áldást kívánt a szép menyasszonynak, ki aztán boldogan élt a királyfival.

Honvéd-hadgyakorlat.

(Képpel.)

Már a neve is gyönyörű: honvéd! Nem katoná, hanem honvéd, védője a honnak, az országnak; béke idejében munkás polgár, mint a többi, — de ha ellenség fenyegetne, elszánt, vitéz harcos, a ki tudja, miért vesz fegyvert kezébe.

Bizony nincs szebb név a honvéd-nél, aztán meg a ki ezt a nevet viseli, az is legény ám a talpán, hiszen a mi vérünk, a mi testvérünk az, — már pedig a magyar mindig ember volt a gáton, s hogy most sem sutba való, megmutatták, fényesen megmutatták azt az idej honvéd-hadgyakorlatok,

melyek a király ö felsége jelenetében men-
vén végbe, általános elismerést arattak.

Pedig hát a honvédség legnagyobb ré-
sze évenként csak néhány hétig áll fegyver-
ben, de a magyarnak ez a pár hét is elég
arra, hogy eltanulja a hadakozásnak min-
den csinját-binját. Benne van még a régi jó
vér, az a vér, mely annyiszor omlott a ha-
záért.

Képünk e hadgyakorlatokból mutat fel
egy darabot. A legénység egy falut védel-
mez; egyes ügyesebb lövészek kitünő fegy-
vereikkel már célba veszik a támadó tö-
megeket, míg másoknak elég idejük van,
hogy az élelmes „virstlis“-nél keressenek
egy kis erősítést a nemsokára általánosan
megkezdődő harcra. A „vén“ huszár ujoncz
„fiá“-nak nyergelésében még hiányt fedez
föl s leszállítja a lóról, hogy hamarjában
szorítsa meg jobban a hevedert, mert ime
a század már kitörésre készül, hogy a sí-
kon előrehaladó csatározókat megtámadja.

A két szürös atyafi e pezsgő sürgés-for-
gás közt ugyancsak bámul, majd kinézi a
szemét, s talán azt gondolják magukban,
hogy ha ez a „historia“ itt most nem „ko-
média“, hanem komoly dolog volna, azaz
ha csakugyan igazi ellenség villogtatná
fegyverét ott a falu alatt, biz' még ők is
felcsapnának honvédnek.

Az Al-Duna.

(Képpel).

A Duna Belgrád fölött mintegy öt mért-
földnyi vonalon két oly hatalmas folyóval,
mint a Tisza és Száva, erősödve, kiterje-
désében szembeötlően növekszik, úgy hogy
pl. Pancsovánál 4800 ölnyi széles. Azonban
a mint emelkedik szélessége, még inkább
fogy élénksége. Csak ritkán érünk egy-egy
helységet vagy találkozunk hajóval. Itt-ott
a balparton alig látunk életet, a gólyafé-
szek-féle őrtenyáknál egyebet, melyek kö-
rül egypár határőr lézeng. Ezek tanyája az
áradás miatt, meg hogy messzebb láthassa-
nak, 4—6 oszlopra van építve. A néhány
ember minden ilyen tanyán nyolcz-napi
őrséget tart ki, s kiöntések idején alig tehet
egyéb mozgást, mint hogy 6—8 lépést te-
szén előre-hátra a kalibában.

Még a malmok is eltűnnek a Duna-
ról, melynek medre itt jóformán tele van éles
szirtekkel. A Duna szélessége igen szabad
futamot enged a haboknak, s azon veszszük
észre, hogy még előbb oly nyugodtan járt
hajónk hánykolódni kezd. Legerősök a ha-
bok Baziás vidékén, hol az is megtörténik,
hogy szélvihar alkalmával a hajók csak
nagy ügygyel-bajjal köthetnek ki, vagy
hogy éppen ki sem állhatnak, hanem vagy
tovább folytatják utjokat, vagy a rámai
sziget aljában várják meg, míg a vihar ki-
fűtta mérgét.

Az egerekről.

Valóban szép tárgy természetrajzi érte-
kezésre! Nem tud-e szerző nekünk vonzó-
bát előadni a természet gazdag tárából, ily
mindennapi, rút állatoknál? Olvasóim ta-
lán így fognak kiáltani. De nem érdemli-e
meg éppen a mindennapi minden más
előtt a szorgalmas vizsgálódást? Ne für-
készszük-e azokat, melyek előtt naponként
egykedvűen elmegyünk, vagy melyektől
alaptalan undorral elfordulunk, különösen,
mint a czim állatai, melyek oly nagy sze-
repek játszanak a természetben és az em-
berek háztartásában? Csak a távolfekvő,
nagy s tarka bir érdeklél és a tömegesen
fellépő, kicsiny, közelfekvő, elrejtett nem
érdemes a megtekintésre? És talán a rut-
és visszatetszőnek nagy része eltűnik (hi-
szén mi nem-szép külsejű embereket is
megszeretünk), talán ez utált s megvetett
állatok is érdekesek és fontosak lesznek, ha
egy kissé közelebből tekintjük életüket és
vizsgálni kezdjük. Az olvasó talán nem
fogja megbánni, ha e látszólag jelentéktelen
állatokról egyet-mást türelmesen végig ol-
vasott.

Közép-Európában a valódi egerek leg-
jelentékenyebbike: a házi egér. (Mus
musculus. L. Hausmaus.) A házak ez igen
ösmeretes és elterjedt lakója megérdemli a
kedves nevet. Sárgaszürke színű, körül-
belül 8 cmtr. hosszú teste, világos színű
lábai nyugodva majdnem épp oly hosszú
farkban végződik; finom és fél fejhossza-

ságu fülei, barátságos és okos szemei, hosszú szőrrel fedett, kevésbé hegyes és folyton tapogatózó s szagláló orra miatt ez állat közlőre tekintve kellemetlen benyomást tesz-e? Kevés embernek kínálkozott azon — könnyen elérhető — alkalom: eleven egeret csak kis ideig is figyelmesen vizsgálni. Ez a nem-természetbuvároknál legfeljebb a fehér egérnél történik, mely a házi egér egyik faja. Mert e félénk állat, ha egy szobában letelepedett, csak teljes csendben és leginkább éjjel megyszákmanya után, legcsekélyebb zaj vagy embernek megpillantásánál azonban villámgyorsan felkerekedik és eltűnik; azért gyenge idegzetű férfiak és nők ok nélkül rezzennek össze, ha ez ártatlan piczi teremtményt véletlenül megpillantják.

A házi egér könnyen talál helyet minden ház- és minden kunyhóban, konyha-, pincze- és istállóban, a zindely hézagai és a padló alatt, hol letelepedik, kölykeit ápolja és nappal rendszeren elbuvik. Csak a csendes esti és éjjeli órákban mer előjönni, — ámbar nem éjjeli állat, — és élelem után keresgél, mely mindennemű virágmagból áll, azonban szalonna és a rovarok sincsenek kizárva. Élelmének felkeresésében éhségtől és jó szaglásától ösztönözve, az akadályok elgördítésében nem fárad el. A földről az asztalra vagy magas szekrényre is felsétál, ha fenn gyümölcs, kenyér vagy szalonna van. Ugrásban is igen ügyes, a földről körülbelül másfél lábat bír tetőirányosan felugrani. Elölábainál jobban kifejtett hátsó lábai ebben, mint minden jó ugró állatnak, neki is sokat használnak.

Ha az egér nem talál eledelt, mely metszőfogai élének lefürészelésére — pl. kemény haju dió — alkalmas volna, akkor a véső alakú fogak kénytelenítik kemény tárgyakat, ha nem is szolgálnak eledelleül, rágesálni. E tulajdonsága miatt az őrlők (rágesálók, glires, Nager) osztályába soroltatik. Szemfogai, mint minden őrlőnek, hiányzanak; és csak 4 metsző foggal bír. Ezek igen megvannak hajtva és elül vésőalakú éllel ellátva, mely által jó létre, hogy a fog előrészenek zománca kevésbé kopik le a hátsórész vékonyabb zománcaánál. E fogak folyton és egymásután nőnek. Szerfölött gyors növésük örökös rágesálás

által gátoltatik. Mert különben megtörténhetik, hogy a felső és alsó fogak megnövéni, a zápfogak nem feketnek egymásra, mi által a szegény állat félig nyitott szájjal éhenhalna.

Ez már gyakran megtörtént, különösen ha a felső vagy alsó állkapocsban egy fog szerencsétlenül eltört, mi által az átellenes nem kophatván le, megnőtt, úgy hogy a szegény állatka száját felpeczkelte, és az éhen halt. A metszőfogak ily berendezése okozza, hogy az egér butordarabok-, könyvek-, cipők- és ruhákban nem csekély kárt tesz.

A mily ügyes ugrás- és mászásban, épp olyan a buvás és vájkálásban. Gyakran a legszűkebb lyukakba buvik, és akármilyen anyagot talál, legyen az föld vagy homok, gyorsan beássa magát, a homokot vagy agyagot előlábaival előre, hátsó lábaival hátra lökvén. Gyakran negyedórakig ül hátsólábain, evet módjára, mikor előlábaival rendetlenségbe jött bajszát igazgatja vagy száját az ételmaradványoktól tisztogatja.

Ha egy elzárt egérhez egy másikat társul adunk, eleinte veszekednek, míg végre kibékülnek. Azt mondják, hogy a házi egér, valamint a patkány is, igen nagy előszeretettel viseltetik a zene iránt, és ha zenét hall, avaratlanul előjön lyukából. A hamelnai patkányfogónak tehát nem kellett sok bűvészséggel műnie, hogy sipja által az egereket a vízbe csalogassa. Költészet és zene ugyanis ama varázs, mely embert és állatot legyőz. E vonzódás a zene iránt nem vettem észre magánál a háziegérnél, de igenis más őrlőnél, mint pl. az evetnél.

Hogy a házi egeret nem nehezen lehet szelidíteni, bizonyítja néhány szép adoma. Ismeretes az adoma azon egérről, melyet a fogoly Trenk báró füttyenéssel magához hívott és mely érzékenyen mutatta ki vonzalmát iránta.

Az egér évenként három-, négy-, sőt ötször is 4–8 vak és meztelen kölyket szül. Hogy anyjuk puha fekhelyet készítsen nekik, örömet rágesál ruhákat, papírt, vagy pamlagba, vagy éppen néhány hóig használatlan köpenybe helyezi el magát. Tudok esetet, midőn egy utazó köpenyből utközben ugrott ki egy egér néhány kicsivel; csak most vette észre a nagy lyukat a

gallér alatt, mely az állatnak lakhelyül szolgált.

Van még egy más európai háziegér-faj is: a keleteurópai (kerti) egér (hortulanus Nordm. Gartenmaus). Ezt először Nordmann természetbuvár találta Odessában; előjön Kelet-Európa nagy részében. Található Magyar- és Erdélyországban és a lengyel tartományokban. Blasius tanár szerint Spanyolországban és Algirban is lelhetni példányokat; bizonyára Olaszországban is előfordul. A közép-európai házi egér negyedrészszel rövidebb fark- és sárgásbarna színben különbözik tőle. A test és farkhossz közötti különbség gyakran 2 cm., míg a közép-európai házi egérnél majdnem mindkettő egyenlő hosszú. A kerti egér farka sokkal szőrösebb, még a koponya-alkotás is eltérő. E körülmények is előnyösebb kinézést kölcsönöznek neki közép-európai testvérénél. A kerti egér kevésbé félénk és még tanulékonyabb.

A házi egér az egész földön el van terjedve és a hajók minden világrészre elhordták. Így pl. a Jóreménység fokánál, Braziliában és Chiliben is találtak példányokat.

E két faj helyett, vagy azokkal is, — különösen télen, — az európai falvakban az erdei egér (mus silvaticus, Waldmaus) található. Sokkal nagyobb, mint az előbbieket, a mennyiben teste 10, farka 8 cm. hosszú; színe barnás-szürke, alul fehér; e két szín élesen van egymástól elkülönítve. Rendesen erdőkben tartózkodik; még Sziacziában úgy, mint Svédországban, Spanyolhonban úgy, mint az Ural környékén. Nemcsak erdei gyümölcsökkel snövénygyökerekkel táplálkozik, melyekből tágas földalatti lakába télirevalót gyűjt, — hanem még rovarokat, sőt kis madarakat is eszik. Nem ritkán fészkeket rabol ki, néha pacsirtát és pirokot is agyonharap.

Más európai egér még a mezei egér (mus agrarius, Brandmaus); színe vöröses-fekete, hátsávvál, alul fehér, és a törpe egér (mus minutus, Zwergmaus), mely

farkával együtt 3 cm. Mindkettő mezőkön és réteken tartózkodik, utóbbi télen a házak körül. A törpe egér magának művészi fészket készít, melyet nádra vagy bozóra akaszt. Tehát ama kevés emlősállat egyike (milyen az evet), mely tulajdonképeni fészket készít. Különösen gyakorlott a kúszásban, és Blasius tanár gyakran látott néhányat a legvékonyabb harasztokon mászkálni, mely alattuk a földre hajolt; egykor egy folyó kiáradásánál néhány ezer egérke tologott harasztokon kúszva.

Az éneklő egér (Singmaus). Egészen közönséges házi egér. Attól csak abban különbözik, hogy gégejében hártya van elrekesztve, úgy, miszerint az állat a lélegzésnél füttyül. E fütty részint a himesalogány lassu fuvolaszerű hangjához, részint a kanári mély trilláihoz hasonlít. Minél gyorsabban lélezkedik az állat, annál szebb a hangja. Hazája China; Európában csak néhány természetbuvár bírja.

Már Catimpratensis Tamásnak 1230. és 1244. között írt „Liber de rerum naturarum“ („természeti dolgok könyve“) című munkájában említették éneklő egér.

(Vége köv.)

Liszka Béla.

Történeti karczolatok.

I. Napoleon, francia császár.

Napoleon császár katonáiban a bátorságot nem úgy tekinté, mint valami rendkívülit, mert a mint mondani szokta, közös tulajdona az minden francziának; egyedül a rettenthetlenség volt az, a mit igen nagy becsben tartott; — miért is, saját nyilatkozata szerint, a rettenthetlenség képes lett volna mindent megbocsátani.

Ha valamelyik katona akár magánkihallgatáson, akár szemlék alkalmával némely kegyelem megadásaért hozzá folyamodott, soha sem mulasztá el a kérelmezőtől kérdezni, vajjon volt-e megebesítve? mert, úgy mondá: minden seb nemesi címer; miért is az e részben érdemesülteket különösen ki szokta tüntetni és jutalmazni.

Midőn valamely ezred arcvonala előtt

megállott, az ezredest szokta kérdeni: ki légyen az ezred tisztai közt a legrettenthetlenebb? s midőn megvolt az ezredes felelete, legott a tiszti karhoz fordult s feljebb említett kérdését ismétlé ilyképen: „Uraim! Önök között ki a legderékabb?”

„Sire,“ — lön a válasz, „az meg az.“

És a két felelet mindig egybehangzó volt. Erre Napoleon a megnevezettnek mondá:

— Uram! Báróvá teszem! Önben én nem csak az ön személyes vitézségét jutalmazom meg, hanem az egész testületét is, melyhez ön tartozik. Ön e kitüntetést nem egyedül nekem, hanem szintén úgy bajtársainak is, a kik önt tisztelik, köszönheti.

Ezután az ily módon megjutalmazottat maga elé léptetteté s a szokott kardérintéssel lovaggá avatá.

Épen így járt el azon közkatonák irányában is, a kik bátorságuk és derék magukvisellete által leginkább kitűntek: rangban előléptetteté őket, vagy a császár magánpénztárából kaptak ajándékokat, sőt állandó évi fizetést is, ha néhány nevezetesebb ütközetben megsebesültek.

1807. évben az Eylau melletti csata után másnap egy fiatal katonának 600 frankból álló évi fizetést utalványozott. Ugyanazon katonának ez volt legelső hadjárata, és azzal tüntette ki magát, hogy halálra sebesült parancsnokát, a ki az orosz vasasók egy századától volt körülvéve, onnan kimentette, vállaira fektette s a vasasok ellen kardjával a leghősiesebben védelmezte, „ugy, — ezt mondá Napoleon, — „mintha édes apját védelmezné.“

Napoleon a rettenthetlenség e dicső ténylegét mindig magasztalólag emlité fel.

Ha és a midőn Napoleon valakit kegyében akart részesíteni, vagy ajándékkal megörvendeztetni, ezt közönségesen a szolgálattevő adjutánsa, vagyis segédtszije útján szokta tenni. Tudva van, hogy Napoleon az adakozás módorára nézve a legfinomabb s legtalálékonyabb tapintattal birt; de tudvalevő dolog az is, hogy Brune nevű marsal egyike volt azon tetőtől talpig becsületes férfiaknak, kiknek gyengéd becsületérelme az ez elleni bár legcsekélyebbszerű

figyelmetlenséget is sérelemnek veszi. Szegény volt annyiban, miszerint egész vagyona csak azon évdíjből állott, a mely marsali méltósága szerint illette.

Egy nap korán reggel belép hozzája gróf Caffarelli, egyike a császár adjutánsainak, s Brunét az ugyanaznap teendő vadászatra felszólítja. Brune, ámbár nem volt ügyes vadász, az ajánlatot elfogadja, nem annyira a nyulak leendő üzöbevétele tekintetéből, mint inkább azért, hogy egy kissé kisétálhassa magát, s a sétaközben a császár adjutánsával hivatalos ügyekről bővebben beszélhessen; midőn azonban ketten már-már kocsira ülni készülnek, egyszerre megáll Brune s azt mondja Caffarellinek:

— Azt gondoltam, hogy mai nap szolgálatot tesz a császárnál.

— Igaz, — mondja az, — szolgálatttevő vagyok ma a császár mellett.

— Ha ugy van, miként mehet vadászatra?

— A császár engem felhatalmazott, válaszol nyomatékosan Caffarelli; a mi azonban Bruné-nek fel nem tűnván, ez csak így szólt mosolyogva:

— Ha így áll a dolog, akkor éljünk az alkalommal!

Elkocsiznak s rövid idő múlva egy, a fővárostól csak néhány órányi távolságban fekvő gyönyörű kastélyhoz érnek. Itt reggeliztek; utóbb, fegyverrel hátukon, két óra hosszig sétálgatván, a séta után ismét visszatértek a kastélyba, a hol egy pazarlásig pompás második reggelivel vendégtettek meg; ezután megnézték sorra a szobákat, a melyek mind a legizletesebben voltak butorozva.

Midőn már-már kocsira akartak ülni, visszatérő Párisba, Caffarelli így szól vadásztársához:

— De kérem, marsal ur! ha önnek itt annyira tetszik, miért nem akart itt maradni?

— Bocsánat, kedves tábornok ur! de csak nem telepedhetem meg itt önnél, — mond a marsal.

— Hogy hogy? énnálam? korántsem, hiszen marsal ur nincsen énnálam, — válaszol Caffarelli.

— Hát kinél vagyok én itten? — kérdi a marsal.

— Ön itthon van a maga házában, mondja Caffarelli.

— Ez nagyon szép ön részéről, kedves tábornok ur, — mond a marsal mosolyogva; — de magam részéről nem volnék képes önnek vendégszeretetével visszaélni.

Erre ezt válaszolta Caffarelli:

— Nekem pedig van szerencsém még egyszer kinyilatkoztatnom hogy ön itthon van. E birtok öné, a császár önre ruházta, és nekem ma reggel parancsolá, miként önt mai nap e birtokába bevezessem, és az okmányt, melyet ezennel átnyujtok, ön aláírásával ellátva, neki ismét vigyem vissza; ön pedig oly jól tudja, mint én tudom, hogy a császárnak engedelmességekünk kell.

I. Lajos, bajor király.

Minden barátai irányában Lajos király haláláig fentartotta hajlandóságát.

Mielőtt élte utolsó évében őszkor Münchenből Nizzába utazott gyógyittatása végett, többi közt a Münchenben lakott híres színésznőt, Schröder Zsófiát is meglátogatta. Sokáig társalgott vele a király, kihez bucsuzásakor szomorú hangon ezen szavakat intézé a művésznő:

— Ezuttal alkalmasint legutolszor van szerencsém felségedet látni!

Mire a király:

— Hát ön is hiszi, hogy nemsokára meghalok?

A művésznő egykissé megdöbbenve felelé:

— Dehogy! nem úgy értettem, mert hiszen előbb nekem kell meghalnom, hogy felségedet ottfenn fogadhassam.

A király mosolyogva mondá:

— Jól van, kedves barátnőm, bizom szavában! Tehát viszontlátásra, legkésőbb ottfenn! — s ezzel eltávozott.

Schröder Zsófia, anélkül, hogy valami betegségben sínlődött volna, csakugyan néhány nappal előbb halt meg, semmint királyi barátja.

A d o m á k.

— A mindenható. Nagy-Lajos udvarába egy művész köszönt be, ki énekelni, hegedülni és fuvolázni tudott. Még pedig olyan szépen, hogy ezen képessége által kivívta a „művész“ nevet.

Már pedig a művész szó fogalmához rendesen hozzáfűzik, hogy: szegény ördög.

Igy tehát a mi művésznök is szegény ember lévén, bizony nagyon is kopottak voltak a harisnyái, meg a ruhái.

A nagy király szívesen fogadta a művészt.

Művésznök elkeseredetten adja elő: hogy az ő szép képességeit mibe sem veszi a világ, majdnem éhen vész.

Nagy-Lajos nyájasan kérdé:

— És mi által érdemelte ki a művész nevet?

— Uram királyom! — válaszolta szomorúan szegény ördögünk, — én értek az énekhez, a hegedühöz és a fuvolához, még pedig olyan jól, hogy énekemre megmozdul a kő is, hegedűjátékomra tánczolnak a csillagok és fuvolámra elszenderül a természet. . . .

— Maga tehát olyan mindenható-féle ember? — vágott a sok phrázisba a király.

— Igen, uram királyom! én mindenható vagyok: megteremték minden magasztost, minden dicsőt.

— No úgy legjobban tett volna, — mondotta Nagy-Lajos, — ha harisnyákat meg kabátot teremtett volna magának.

A művész eire aztán már mit sem birt válaszolni, hanem a király megörvendezettte a „mindenhatót“ egy pompás öltözéssel.

— Jó hasonlat. Zsugori uramat az egész vármegyében gyűlölték fősvénysége és szivtelensége miatt

Ennek a kegyetlen Zsugorinak egy szobrász adósa elkészíté márvány-szobrát, remélvén, hogy majd csak kap valamit művéért.

De a fősvény csak egyszerű „szépen köszönöm“-mel válaszolt. Még a kamatot sem engedte el.

Egy napon Zsugori uramnál conferentiát tartottak az adósok. A hitelező követelte tőlük az adósságot.

A midőn véget ért a társalgás, mely ugyan csak nem volt valami mulattató, Zsugori uram vendégeit, illetőleg adóseit, a márvány szoborhoz vezette.

Az adósok elbámultak azon, hogy még ilyen embernek is halhatatlanságot emelnek.

Végre aztán maga a fősvény kezdett beszélni, örömmel mutatván a szoborra.

— Mondják csak uraim! hasonlít-e rám ez a szobor?

Az adósok egyike így válaszolt:

— Nem csak testre nézve tökéletesen hasonlít önre ez a márvány-szobor, hanem lélekre nézve is.

Kőrösy László.

